

potuisse arguetur? Si et scivit, et potuit, et non noluit infinitipotens, infinitam edere actionem, in luminis effusione, per eam actionem, infinitum effectum prodire fuit necessum. Luminis nimirum, a divina luce effusi in infinitum. Ab infinita ergo luce, ac summe perfecta, finitum tantum lumen, non fuit expectandum. Sed utrumque et infinitum, et finitum. Hoc enim illius est pars. Infinita ergo Dei lux, infinitipotens, tota sese effudit in actum, atque infinitum produxit lumen. In quo lumine inaccessibili habitaret ipsa in se ipsa, et reliqua habitarent entia omnia, potius quarti vel in tenebris, vel in umbra.

Atque ita verum sit, id quod mysticus scripsit Aristoteles in his: “Princeps essentia, lux est infinita. Ab illaque illustratur, orbis coelesti superior.” Et ab hoc cœlestis. Sed addubitent aliqui. Deus lux quidem dicitur, sed non proprie: ipse enim incorporeus est, et substantia, sive essentia, sive etiam cum Dionysio omnem superat, et essentiam, et substantiam. Lux autem corporis est accidens, et in corpore hæret. Dictus est igitur Deus lux, non ut habeat illam tamquam sibi inhærentem: sed essentialiter secundum quandam perfectionem modo divino. Dicimus nos est contra, luces alias, esse luces, quia sint luci Dei similes. Effectus enim, ex toties demonstratis, similes causis dicuntur, et non viceversa, causæ similes effectibus. Deus igitur, revera est lux, sed non nostro, non creaturarum modo, sed suo, sed ineffabili Deitatis suæ, atque nobis incogitabili. Repent: lux est accidens. Deus est substantia. Hic iam est Aristotelismus, sine quo, philosophi esse non audent. Nos melius cum Dionysio, Deus est *ὑπερούσιος* superessentialis. Omnem excellit substantiam. Ergo vana est hæc, istorum in Deo distinctio, substantiæ atque accidentis. Neque ergo lux in Deo, accidens est, neque in eo, uti in subiecto iacet lux. Sed lumen quod a Dei luce, in spacium dicimus esse fustum, alio Aristotelismo; ita dividunt. Vel spirituale fuit, vel corporale. Si spirituale: per omnia potuit sine ullo impedimento permeare, atque omnia illuminare. Id nos totum concedimus. At corporale necesse est fuisse, quia per spacium est fustum, quod trina dimensione, totum est corpus. At nos dicimus. Origine quidem spirituale fuit hoc lumen, et incorporeum penitus. Sed postquam a fonte suo digressum, per spacii partes atque dimensiones fundi cœpit, corporale evasit: trine scilicet dimensum. Atque ita, et incorporeum, et corporeum simul. Illud tum origine, tum per omnia penetratione. Hoc vero extensione, et in infinitum protensione. Et quod in Panaugia est demonstratum. Lumen corpus est incorporeum, et incorporum corpus. Per universum, modo addimus, spacium fustum. Necesse enim est, vel per universum spacium a principio fuisse fustum, vel per spacii partem aliquam. Si dicamus per partem: tunc necesse est ipsum, vel infinitæ summi boni actioni restitisse, vel sibi ad fusionem non suffecisse: vel impedimento, et fine aliquo in spacio interposito, ulterius non potuisse progredi. Restitisse, nec pietas, (quis enim Dei resistat voluntati) nec ratio philosophica admittet ulla. Quo enim modo lumen, quod resistantiam nullam habeat sui natura, ulli rei, ne dum Deo, resistere queat? Neque sibi lumen ad fusionem, non suffecisse est dicendum. A luce enim fonteque infinito profluebat. Neque in spacio, vel obice, vel sine opposito, in infinitum fuisse fustum est dicendum. Neque igitur a Conditoris bonitate, neque sui resistantia, neque sui insufficientia, neque alterius obsistentia, lumen primævum in infinitum fundi non potuisse, aut dici, aut cogitari potest. At equidem spacio eguit per quod funderetur in infinitum. Neque enim lux infinita, lumen infinitum, potuit non emittere. Non equidem coacte, sed sponte sua. Est enim etiam bonitas infinita; Bonitas autem, hæc sua munera, in bonis non coarctat. Lux igitur infinita, bonitate sua infinita lumen infinitum, non potuit, non emittere. Sicuti neque lumen infinitum, potuit a luce infinita non prodire. Et a luce emissum, non potuit, per spacium non fundi. Nihil enim luminis, alibi residere potuit, quam in spacio. Neque spacium hic, aut ibi, et non ubique recepit. Nullus enim obex si obstitit. Quia nullus in spacio adhuc vacuo, obex erat. Vel frustra eædem redibunt quæstiones impotentia, invidia, quæ iam sunt a nobis profligatæ.

Sed et alia methodo si possimus, id ipsum confirmemus. Dicamusque, spacium universum, quod intra, quodque extra mundum vecerem in immensum extenditur, bonitati